

■ IL GIUVEN CENTER GR

Giuvna PCD e Giuvna PBD s'uneschan

(cdm/mc) A l'ocasiun da la delegada da la Giuvna PCD Svizra dal november passà ha quella decidì da midar il num en «Il Giuven Center» e da fusiunar cun Giuvna PBD sin plaun naziunal. Il fitg clar resultat sin plaun naziunal ha alura er motivà la Giuvna PCD GR e la Giuvna PBD GR da discutir davart in avegnir comunabel.

Sco quai ch'il president da la Giuvna PCD GR *Fabian Coltenberg* e la parsura da la Giuvna PBD GR *Martina Widmer* scrivan en in communigà comunabel, ha ina grupp da lavur che consista da commembars e commembars da tuttas duas supranstanzas elavurà in contract da fusiun e las statutas da la nova partida «Il Center Giuven Grischun». Ils 18 da zercladur duain uss las davosas radunanzas generalas da las duas partidas giuvnas numnadas decider definitivamain davart la fusiun e fundaziun dal «Center Giuven Grischun». Tenor ils dus parsuras en uffizi mussia la crisa actuala cun impurtant ch'igl è da sa tegnair ensemen e da betg mo tshertgar soluziuns, mabain er da chattar ellas. «Ensemen essan nus pli fermes e furmain en il futur la pli ferma partida giuvna dal Grischun», scrivan ils dus parsuras.

■ SOCIALDEMOCRATS

Reorganisaziun totala da la partida PS

(rtr/fmr) Tut duai vegnir mess sin il chautar la Partida socialdemocratica da la Svizra. La basa da la partida duai obtegnair dapli cundecisiun. *Mattea Meyer* e *Cedric Wermuth*, il duo a la testa da la PS, vulan stegaffir in cussegl da partida da var 80 persunas, nua che tut las gruppiaziuns relevantas da la PS en represchentadas. Quel duess fixar las strategias da la partida e controllar il timun da quella. Persuenter na duessi betg pli dar ina radunanza da delegadas e delegads ed er nagina direziun. Meyer e Wermuth na vegnan sapientiv betg a far part al presidi dal cussegl da partida. L'incumbensa da quest gremi fiss gea da controllar il presidi. Ils dus co-presidents dattan uschia sapientiv gi pussanza. Sco la NZZ am Sonntag rapporta, duai la revisiun dals statuts necessaris vegnir conclusida dal di da partida la fin d'avust.

■ SVIZRA

Anita Capaul, la manadra da la Chasa Editura Rumantscha. MAD

Premi «Plume de paon» per Anita Capaul

(rtr/fmr) Onur per Anita Capaul, la manadra da la Chasa Editura Rumantscha. Ella ha survegnì il premi «Plume de paon» da l'uniun da las auturas ed auturs da la Svizra. Sco l'uniun scriva, vegnia Anita Capaul onurada per «sia gronda lavur premurusa per la litteratura rumantscha che va sur ils cunfins linguistics ora». Dapi la fundaziun da la Chasa Editura Rumantscha avant 10 onns s'engaschia ella cun passiu e precauziun per la derasaziun da la litteratura rumantscha. Sper novas publicaziuns en tut ils idioms e rumantsch grischun, ediziuns en dus linguats e divers cudeschs per uffants e giuvenils, publitgescha la chasa editura era rediziuns da classichers rumantschs. Mintg'onn èn quai fin ad otg cudeschs.

Dapli pussaivladads per segundas abitaziuns

Iniziativa parlamentara per midar la lescha da segundas abitaziuns

MARTIN GABRIEL/FMR

■ «L'applicaziun da la lescha federala davart segundas abitaziuns restrenschia las pussaivladads da renovar e restructurar edifizis ch'existian gia avant la votaziun davart l'iniziativa cunter segundas abitaziuns». Quai di cusseglier naziunal *Martin Candinas*. El pretenda cun ina iniziativa parlamentara che la lescha federala da segundas abitaziuns vegnia adattada. La limita da 30 pertschient da la surfatscha principala utilisada per engrondir abitaziuns erigidas tenor il dretg vegl duai vegnir adattada en quest senn, ch'ins po er construir novas abitaziuns en edifizis vegls. Plinavant duai vegnir pussibilità da schlargiar la surfatscha principala utilisada per 30 pertschient tar edifizis che vegnan spazzads e reconstruids. Ultra da quai pretenda l'iniziativa parlamentara la pussaivladad da crear abitaziuns supplementaras ed ina midada da la posiziun sin la medema parcella.

Immobiglias tenor dretg vegl nagin tema en il cumbat da votaziun

Tenor l'iniziativa *Martin Candinas* en las pretensiuns principalas dals protagonistas da l'iniziativa cunter segundas abitaziuns stadas cleras: Impedir novas segundas abitaziuns sin il prà verd, nagin sfarlettum da cultiras e nagina construcziun sparpagliada. «Quellas pretensiuns èn impurtantas e vid quellas na vulain nus midar nagut». Tut auter stettia quai cun las immobiglias existentas tenor il dretg vegl. Quellas na sajan betg stadas il tema en il cumbat da votaziun. «En il cumbat da votaziun è ins partì dal fatg che questas immobiglias na sajan betg pertutgadas da l'iniziativa. En la executiun da la lescha da segundas abitaziuns sa mussa quai ussa che la lescha è memia restrictiva sin il sectur da las proprietads tenor dretg vegl.

Quai chaschuna donns considerabels a l'economia en ils territoris pertutgads. Las experiensas fatgas fin qua ed er la giurisdicziun correspundenta mussan che l'utilisaziun da las proprietads tenor dretg vegl vegn restrenschida a moda exorbitanta». Uschia na saja nagin pront d'investir en immobiglias veglias, scriva *Martin Candinas* en sia argumentaziun. La consequenza saja la decadenza da quests edifizis. «La midada da l'artitgel 11 da la lescha da segundas abitaziuns auzass la motivaziun da far investiziuns en immobiglias veglias». La pussaivladad da construir novas abitaziuns en immobiglias veglias na genereschi betg in millimeter spazi da segundas abitaziuns, di *Candinas*.

Chantun Grischun beneventa l'iniziativa

La regenza grischuna beneventa l'iniziativa parlamentara da *Martin Candinas*. Cusseglier guvernativ *Marcus Caduff*: «La midada en l'artitgel 11 da la lescha da segundas abitaziuns correspunda precis a nossa filosofia chantunala pertutgant las proprietads da dretg vegl. L'engrondiment è en blers cas inevitabel.» Ina midada da la lescha da segundas abitaziuns tenor l'iniziativa parlamentara purtassi er avantatgs per sanaziuns energeticas d'edifizis vegls, ha *Marcus Caduff* agiuntà.

Tenor la Fondation Weber anc memia baud per midar la lescha

Ils protagonistas da l'iniziativa cunter segundas abitaziuns guardan cun eglis criticis tge che capita cun l'iniziativa parlamentara. Tenor *Vera Weber* da la Fondation Franz Weber vegni ins a tshertgar vias per cumbatter la midada da la lescha. «La lescha da segundas abitaziuns è en vigor pir dapi tshintg onns, igl è memia baud per far midadas». Fin il 2025 saja quai pussaivel da trair ina bilantscha expressiva per far eventualas adattaziuns.

Cusseglier naziunal *Martin Candinas*.

FOTO OLIVIA AEBLI-ITEM

Bilantscha Cussegl federal ed iniziativa Candinas

Il Cussegl federal na vul il mument betg reverder la lescha da segundas abitaziuns. Quai ha el decidì l'emna passada cun l'argumentaziun che la lescha saja anc adina effizienta ed actuala. Uschia vul il Cussegl federal far ina proxima analisa pir il 2025.

La conferenza da las regenzas dals chantuns alpins ha reagì immediat ed è trumpada da l'analisa dal Cussegl federal. Quel avess gi la pussaivladad da far propostas per schliar problems en-

conuscents. El medem mument cun la decisiun dal Cussegl federal ha il cusseglier naziunal *Martin Candinas* inoltrà ina iniziativa parlamentara che pretenda ina midada da l'artitgel 11 da la lescha da segundas abitaziuns (pussaivladads per proprietads da dretg vegl).

Quella iniziativa vegn tractada ils proxims dis da las cummissiuns parlamentaras per ambient, planisaziun dal territori ed energia.

Co vinavant suenter corona?

Program d'impuls chantunal per restabilir e rinforzar l'economia

MARTIN CABALZAR/FMR

■ Entant che la situaziun epidemiologica para da sa calmar e sa normalisar plaun a plaun, restan las consequenzas economicas da la pandemia ina gronda sfida. Per quest intent pretendan gist duas incumbensas parlamentaras sumegliantadas da la regenza grischuna in program d'impuls per restabilir l'economia e cunzunt il turissem. L'incumbensa da *Carmelia Maissen* (PCD) è vegnida sustegnida da 45 collegas, quella da *Jan Koch* (PPS) da 26 deputadas e deputads. La regenza è dentant da l'avis ch'ins duai nizzegiar e rinforzar primarmain ils instruments da sustegn gia existents, avant che vulair statuir novs programs d'impuls. Tuttina è ella pronta d'acceptar - cun tshertas resalvas - las duas incumbensas. Prontadad d'agir signalescha ella cunzunt per il sectur turistic.

Grischun è pertutgà a moda surproporzionala

Sin fundament da sia structura economica è il chantun Grischun pertutgà a moda surproporzionala da las mesiras da la Confederaziun per cumbatter la pandemia da corona. Entant che la situaziun epidemiologica para da sa normalisar plaunsieu grazia a la strategia da testar ed a la vaccinaziun cumplexiva, vegnan ils donns economicis pir anc a sa mussar. Bleras interpresas n'han strusch pli la forza da far investiziuns necessarias per meglierar l'infrastructura ed en la digitalisaziun. Pliras bransch, cunzunt en il sectur turistic, èn plinavant confruntadas cun problems existenzials e cun sensibilas midadas da structura. Tenor

in studi dal Forum economic dal Grischun dastgassan tut en tut radund ina milliarda francs mancar a las interpresas indigenas per covrir ils custs da gestiun e far las investiziuns dals onns 2020 e 2021. Quai cun resguardar las indemnisaziuns per lavur curta pervia dal coronavirus. Bliers manaschis relevantas per il turissem sajan schizunt periclitadas en lur existenza. Sco ils incumbensaders motiveschan èsi evident ch'intginas bransch ferm pertutgadas dovran perquai uschè svelto sco pussaivel agids dal stadi.

Ils instruments existents na tanschan betg

Tant ils moziunaris sco la regenza èn conscients ch'il Grischun dispona gia d'ina vasta paletta d'instruments da promoziun prospectiv en il sectur innovaziun, svilup

economic, svilup regional, promoziun da cultura e per telefericas ed infrastructures relevantas per il sistem. «Quests instruments èn dentant per il solit colliads cun limitaziuns finanzialas, grondezzas minimalas e cun pretensiuns minimalas areguard ils agens meds finanzials», constatescha *Carmelia Maissen*. En temps economicamain normals possian quels criteris bain esser raschunavels, en in temp da crisa na tanschan els dentant betg.

Jan Koch argumentescha che l'existenza da manaschis cun auts custs fixes na saja betg mo periclitada, sche la svieuta è reducida per passa 40% sco previs en l'ordinaziun, mabain er sche tala è pli bassa. Quai cunzunt er sch'ìls meds finanzials realisads ils ultims onns èn pitschens e las reservas mancan. «Tals manaschis existan actualmain blers en il Grischun, cunzunt en la

chadaina da manaschis turistics», constatescha Koch. Perquai propona el «da promover finanziarmain ed a moda prospectiva interpresas che n'han betg pudì profitar d'agids per cas da direzza, che pon cumprovar in donn economic pervi da corona, èn impurtantas per l'economia regionala, èn profitablas e capavlas da surviver».

La regenza relativescha

Er la regenza constatescha che la pandemia ha tutgà fermamain l'economia grischuna e particularmain las interpresas da la chadaina turistica. Ella è dentant da l'avis che las consequenzas concretas na sajan anc betg visiblas en tuttas fassetas. «Confederaziun e chantun mettan a disposiziun agids voluminus (200 milliuns brutto) en cas da direzza, i dovra dentant adina er l'iniziativa da vart da las interpresas», scriva la regenza. A ses avis tanschan ils instruments da promoziun existents per facilitar ed accelerar la realisaziun da projects. In'adattaziun generala dals criteris da promoziun na saja betg necessaria e cunvegna. La regenza è dentant conscienta ch'ina da las sfidas futuras è da mantegnair l'abilitad d'investir per las interpresas turistics che èn relevantas per ina destinaziun. «Perquai è la regenza pronta d'examinar ensemen cun la Confederaziun in program chantunal d'impuls per projects d'investiziun en il turissem.» La regenza è la finala pronta d'acceptar las pretensiuns da tuttas duas moziuns cun nizzegiar meglier ils instruments existents e cun ina formulaziun main stringenta pertutgant novs programs d'impuls.

Carmelia Maissen (PCD) e *Jan Koch* (PPS) pretendan in program d'impuls per restabilir l'economia suenter corona.

FOTOS MAD/SOMEDIA

